СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 144. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 23. червня 1931. VOL. XXXIX. No. 144. Jersey City, N. J., Tuesday, June 23, 1931. THREE CENTS.

ГУВЕР ЗАДОВОЛЕНИЙ З ВІДГОМОНУ СВІТОВОЇ ПРЕСИ ПРО МОРАТОРІЮ

ОРЕНДЖ (Вірджінія). — Перебуваючи на недільним відпочинку, президент Гувер вже з ранку нетерпеливо ждав на часописи, щоби дізнатися, що вони напишуть про його проект уділення Німеччині цілорічної мораторії в справі сплачування репарацій. Вправді президент не лучив репарацій з воєнними довгами, але згодився відсунути сплату тих довгів на один рік, чим у суті річи злучив репарації з довгами.

Переглядаючи голоси американської й світової преси, Гувер був дуже задоволений з тої великої прихильности, з якою віднеслася преса до його проекту.

А що голоси американських політиків і фінансістів були теж прихильні, то це є запорукою, що плян президента не стріне в конгресі опозиції.

ГІНДЕНБУРГ ЗАВАЖИВ.

ВАШИНГТОН. — Ломлячи собі голову, що саме заважило, що президент Гувер заявився так нагло й несподівано за мораторію для Німеччини, інформують з урядових кол, що рішаючим моментом був тут лист від президента Гінденбурга до Гувера.

Президент Гувер хотів мати інформації з самої Німеччини і то з найвищого жерела в справі дійсного положення Німеччини. Коли це стало відомим німецькому урядови, старий Гінденбург рішився написати особистого листа до Гувера. Отсей лист вислано через міністерство заграничних справ. Його змісту президент не оголосив, бо вважав його особистим і довірочним. По тім листі оголосив Гувер сейчас свою заяву в справі уділення Німеччині мораторії.

ЮНГ ПРО ДОВГИ.

НЮ ЙОРК. — Овен Д. Юнг, автор німецьких репарацій, заявив приводу проекту мораторії для Німеччини, що крок Гувера причиниться до скорого економічного відродження світа.

Юнг каже, що світ тепер зброїться, а не розброюється; руйнує, а не будує; а з ним і Америка руйнує теж свій власний добробут. В такім часі, каже Юнг, прямо неможливо мовчати. І тому добре, що президент Гувер заговорив.

Юнг каже далі, що відложення сплати довгів на рік є розумним поступком з боку вірителя і з боку великої демократії. Крок той стався в часі, коли ми всі почали сумніватися, чи демократія здібна до скорого, розумного й корисного поступования.

БАНКИ ЗНИЖУЮТЬ ПРОЦЕНТОВУ СТОПУ.

НЮ ЙОРК. — Чотири великі нюйоркські банки знижили процентову стопу з 4 на 3 і пів відсотків. Гріш подешевів, тому й інші банки будуть теж змушені знижити процентову стопу.

ЖЕРТВИ СПЕКИ.

НЮ ЙОРК. — В суботу було 100 смертних випадків у Злучених Державах через спеку. В неділю спека не попустила й наслідком неї було 15 смертних випадків у самім Ню Йорку.

ЛЕТУН ЗГИНУВ З МОЛОДОЮ ЖІНКОЮ.

ПЕЛГЕМ МЕНОР (Ню Йорк). — Летун Майрон Гочинсон згинув на місці з жінкою, з якою одружився тому кілька тижнів, коли його літак злетів нагло на землю і розбився.

НЕМА ПРОВІДНИКА!

МЕДИСОН (Вискансин). — Глен Френк, президент Вискансин університету, каже, що Америка доконче потребує провідника, котрий вивів би її з депресії й гіпокризії.

БАНДИТИ МІЖ СОБОЮ.

НЮ ЙОРК. — Забито ще одного сторонника Артура Флегенгаймера, ватажка бандитів. На протязі останніх 5 місяців вбито 7 його сторонників, бандитів, котрі допомагали йому в пачкуванню і виробі пива та машин до грання. Всі вони згинули з рук противної банди, яка хоче загарбати у свої руки контролю над пачкарством і гемблерством.

ЗАТРУЇЛИСЯ СЕНДВІЧАМИ.

ЛІБАНОН (Індіяна). — Миссис Джан Симонс зготовила сендвічі з курки, щоби погостити ними свої діти і знакомих. Сендвічі були затроєні й дві дитини сейчас померли, а троє осіб бореться зі смертю у шпиталі. Ніхто не знає, як це сталося.

ВБИТО 6 ОСІБ ПІДЧАС РЕЛІГІЙНОЇ БОРОТЬБИ.

МЕКСИКО СІТІ. — При похороні о. Хозе Кано, котрого вбили невідомі особи, зібралося коло 1,000 католиків. Убивство о. Кана звязане з розгорівшою новою релігійною боротьбою. Зприводу неї прийшло теж до терть між учасниками похорону і поліцією. При тій сутичці вбито начальника поліції і двох полісменів та три цивільні особи.

РАБІНИ ПРОТИ ВІЙНИ.

ЛІГОНІР (Індіяна). — Коло 500 рабінів, котрі зібралися на наради, заявилися проти війни, бо війна не відповідає духови жидівства.

ПРОСЯТЬ КАРДИНАЛА НЕ ПРИЇЗДИТИ.

Тимчасовий президент еспанської республики, Самора, оголосив свого листа до кардинала Сегури, якого правительство вислало за межі Еспанії. Президент просить кардинала лишитися далі за межами республики й не старатися вернутись до неї, бо так ліпше для спокою в республиці й для самого кардинала. Уряд цілком підпирає листа свого президента. Як відомо, папа римський просив, щоб кардинала Сегуру впустили до Еспанії.

11-ЛІТНЯ ДІВЧИНА ПРИХАЛА САМА ДО КАНАДИ.

З Завидча в Галичині до Торонта в Канаді приїхала 11-літня дівчина, Ольга Гуменюк, сама, без товариства. Десять літ тому її батько, Юрко Гуменюк, виїхав до Канади і тепер має кравецьку робітню в Торонто. Свою маленьку донечку він лишив у своїх родичів сиротою, бо її мати померла, коли Ольга мала 5 тижнів. Дитина жила в його родичів, але два роки тому мати Гуменюка померла і дівчина лишилася ще більше сиротою. В червні минулого року Ю. Гуменюк післав свої донечці тикет і вона по різних опізненних приїхала до нього 4 травня. Боявся п. Гуменюк, що не пізнає своєї дочки, бо не мав її фотографії, однакож не стало немов якийсь магнес притягнув її до нього.

КОШТИ УРЯДУ В СТЕПОВИХ ПРОВІНЦІЯХ КАНАДИ.

Статистики обчислили, скільки коштує удержання уряду в різних провінціях, коликб кошт розложити пересічно на всіх людей у даній провінції. З обчислення виходить, що в степових провінціях найбільше коштує удержання уряду Альберти. Там припадає кождому мешканцеви заплатити 30 центів, щоби всі міністри, посли і поручник-губернатор дістали свою платню. Манітобський уряд є трохи дешевший, бо на кождого мешканця припадає заплатити на удержання уряду 28 центів.

Найдешевша зі степових провінцій є Саскачеван, де за 23 центи від кождого мешканця можна вдержати цілий уряд. Зрештою різниця в цій ціні уряду залежить від числа мешканців кождої провінції. Колиб не звертати уваги на число мешканців, то найдешевший уряд має Манітоба, яка потребує для свого уряду 188 тисяч долярів на рік; Альберта стоїть на другім місці з 197 тисяч долярів на рік, а Саскачеван таки має найдорожчий уряд, бо платить йому $199,150 на рік.

ЗА ДЕСЯТЬЛІТКУ.

Джеймс Джерард, бувший амбасадор, попирає плян Метю Вола, заступника президента Американської Федерації Праці, яким Вол домагається виготовлення десятьлітнього економічного пляну, що збалянсував би економічне життя Америки і знищив би конкуренцію з боку совітів.

ОГРАБИЛИ ПАСТОРА.

В Підваршавськім поїзді в переділі І. кл. замасковані бандити ограбили пастора Буршке. Забрали нецесер і золотий хрест, вартости 1,000 зол., та вискочили з вагону підчас їзди.

УКРАЇНСЬКА РАДІО-ГОДИНА В НЮ ЙОРКУ, Н. Й.,

Заходом Центрального Комітету Українських Народніх Організацій міста Ню Йорку, Н. Й., в середу, 24-го червня, в год. 8.15 до 8.45 вечер, з міської стації W.N.Y.C., під управою п. М. Гайворонського буде виконана слідуюча програма:

1. а) Віддала мене моя матінка (народна пісня); б) Рікою, — М. Вербицького. Відспівають терцетом: п-ни Марія, Ольга і Віра Гела.

2. а) Чорноморська Дума (опрац. О. Кошиць); б) Пісня політичних вязнів (нова пісня з краю) — Купчинський-Гайворонський, відспіває п. П. Ординський.

3 а) Друга часть зі сонатіни (пісня); б) Думка, — М. Гайворонського, відограє на скрипці п-на Люба Каськів.

2. а) Сон, — Б. Кудрика, б) Чудо рожа (народна пісня), відспіває пані М. Гребенецька. При піяні п. Микола Штембер.

НОВИЙ МАГОМЕТАНСЬКИЙ РІК.

Дня 19 травня майже 209 мілюнів магометан (бо стільки є на світі визнавців науки Магомета) обходили свято нового року. Є це початок 1350 р. магометанської ери, т. зв. ери Геджри. Еру Геджри обходять в Туреччині, Персі, Арабії, Єгипті і частинно в Індії. Починається вона першим днем місяця, що попереджує втечу Магомета з Мекки до Медини.

Магометанський рік є місячним роком, 11 днів коротшим від року християнської ери. Початок отже магометанського року є залежний від рухів місяця і припадає завжди на інший день григоріянського календаря. Роки діляться на 30-літні циклі, з яких 19 літ є звичайними роками по 354 днів кождий, а останні 11 літ пересутні, коротші один день. Пересічна довгота року виносить отже 354 днів, 8 годин і 48 хвиль. Згідно з цим пересічна фаза місяця виносить 29 днів, 12 годин і 44 хвиль, що ріжниться від пересічної астрономічної фази місяця 2.8 секунд. Та мала ріжниця за 2,400 літ дає в сумі один день.

ЛЯХИ БЮТЬ!

В селі Зарудю, зборівського повіту, живе хлопець Петро Сагайдак, син Микити, котрий сам з себе навчився побивати бляхою дахи і з того нужденного заробітку помагав своїй родині. Та Ляхам це не подобалося. Знайшли, що „Русин" не має оподаткованого промислового позволення. Взяли його до вязниці на дві доби, бо грошевої кари годі було здерти з бідака. У вязниці Ляхи так збили того хлопця, що він лікувався цілий місяць і ще досі чує болі в побитих костях.

Це так знущається „культурна" Польща над невинним зарібником. А що вже говорити про політичних вязнів, які невинно мучаться в ляцьких тюрмах цілими роками без слідства та суду?!

УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ В ІТАЛІЇ.

Відома українська артистка, Млада Ліповецька, відспівала в товаристві „Прокультура Фемініле" в Турині кілька дум та українських пісень при акомпаніменті на гарфі пані Ольмо.

ПОЛЯКИ НЕ ЛЮБЛЯТЬ ДЕБАТИ В ОТТАВІ.

Польські товариства у Вінніпегу не сподобали собі дебати, яка під проводом посла Лучковича відбулася в палаті послів в Оттаві 8 травня. Вони вислали спільний протест проти цієї дебати на руки премієра Бенета, міністра справедливости, спікера палати послів і провідника опозиції, В. Л. Мекензі Кінга. В своїм протесті вони покликаються на те, що Польща є запрязнена з Канадою, а згадана дебата в парляменті є ворожа і шкідлива для Польщі. Дебату вважають Поляки наслідком „шовіністичної" української пропаганди, яка нібито послугується „фальшивими і неправдивими твердженнями".

АНГЛИЦІ І ПРОТЕСТАНТИ НАЙБІЛЬШЕ ПОКИДАЮТЬ ЖІНОК.

Англьо-Саксонці та протестанти покидають більше свої родини ніж інші народности та віроісповідання. Таке підчеркнув у своїй промові секретар Ради Нагляду над Добробутом в Манітобі, Дж. Б. Мочмур, на мітингу центральної ради соціяльних агенцій у понеділок, 11 травня, у Вінніпегу. Жінки менше покидають свої родини ніж чоловіки, сказав він, і невірність у подружу є звичайно причиною цього. Головні причини розбитих подруж є: неморальність пияньство і сварливість. П. Мочмур сказав, що не чується гордим з того що Англьо-Саксонці та протестанти ведуть перед між невірними чоловіками. Мало котрий Жид покидає свою родину.

НЕ ДЛЯ КОГУТА ТАКА ЗАБАВА.

Михайло Когут з Сондавн, Ман., признався 20 травня в поліційнім провінціональнім суді у Вінніпегу винним намаганого вимушення. Він посилав анонімні листи до Манітоба Дейрі Фармс у Маршанд, Ман., грозячи в них убивством, підпалом та знищенням худоби, як компанія не лишить тисячі долярів в означеним місци. Поліційний суддя Нобл назначив день 27 травня на проголошення засуду.

Когут зовсім не виглядає на такого злочинця, за якого обібрався. Він виглядає на спокійного і тяжкого. Поліція каже, що він зачав посилання вимушуючих листів ще 4 лютого. Тоді він надав першого такого листа з потягу коло Маршанд. За якийсь час прийшов другий подібний лист з Форт Френсис. Відтак були листи з Емерсон і Спрег, а останній лист був висланий 15 травня з Сондавн. Через нього й вислідкено Когута.

ВБИТИЙ ЕЛЕКТРИКОЮ.

Вояк Петро Шуліга направляв у Перемишлі радіеву антену, поміщену на даху капітана, в якого він був ординансом. Через необережність він упав з даху на телеграфічні дроти та на дроти електричних проводів міської електрівні. На нещасте електрична течія була в дротах тоді така сильна, що вона в одну мить вбила цього вояка.

ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНЦЯ В РИМІ.

Українець, професор Іван Гриненко, відзначений титулом Кавалєра Корони Італії.

АМЕРИКА РАТУЄ НІМЕЧЧИНУ ВІД КАТАСТРОФИ

ПРЕЗИДЕНТ ГІНДЕНБУРГ ДЯКУЄ ПРЕЗИДЕНТОВИ ГУВЕРОВИ ЗА ВРАТУВАННЯ НІМЕЧЧИНИ ВІД ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ КАТАСТРОФИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Заява президента Гувера, що Америка готова відрочити на рік сплату їй річними державами боргів і процентів на них, при умові, що Німеччина також буде на рік звільнена від плачення репарацій, викликала не лише в Німеччині, але й у всьому світі велике задоволення. Президент Гінденбург вислав довшу телеграму з подякою президентови Гуверови за вратування Німеччини від катастрофи, бо фінансове напруження держави й податки на населення вже досягли останньої можливости.

Спинення на рік репараційних сплат Німеччиною звільняє її бюджет на 350 мілюнів долярів, що дасть можливість державі впорядкувати свої фінансові справи та налагодити економічне життя. Німецькі індустріялісти й фінансові кола також високо цінять заяву президента Гувера й кажуть, що вона послужить початком для загального світового економічного й фінансового оздоровлення Европи та Америки.

ФРАНЦІЯ НЕ ГОДИТЬСЯ НА ПРЕДЛОЖЕННЯ ГУВЕРА.

ПАРИЖ (Франція). — Заява президента Гувера про відроченння плачення всіх боргів і репарацій стрінула в Франції осуд. Французька преса й політичні кола заявляють, що Франція не готова на те, щоб Німеччина припинила плачення 100 мілюнів долярів річної квоти репарацій. Цю суму Німеччина зобовязалася сплачувати безумовно.

Тому предложення президента Гувера може стрінути зі сторони Франції велику перешкоду до здійснення. Франція й досі живе під знаком воєнної психольогії проти Німеччини, яка характеризується гаслами: „Німеччина має заплатити за всі шкоди воєнні". На відрочення німецьких сплат Франції потрібно згоди французького парляменту. А всім відомо, що французькі посли не підносяться вище своїх парохіяльних інтересів, коли справа тичиться фінансів державних, а тим більше збільшення податків.

Французький уряд готується видати свою заяву після того, як він докладно обговорить пропозицію президента Гувера й фінансово-економічну та політичну ситуацію в Німеччині. В офіційних колах кажуть, що в усякому разі зприводу предложення Америки має бути скликана відповідна міжнародна конференція.

ПАПА НАРІКАЄ НА ФАШИСТІВ.

РИМ (Італія). — Для всіх несподівано, навіть для найближчого оточення папи римського, він виступив з заявою зприводу конфлікту між Ватиканом та італійським урядом. Перед 700 новими проповідниками для поширення католицької віри папа заявив, що в фашистівській Італії католицьку церкву переслідують таксамо, як у радянській Росії або в Мексику.

Це така відповідь на предложення італійського правительства почати переговори в справі примирення, яке зробило італійське правительство після останнього розриву з Ватиканом. Отже трудно сподіватися скорого порозуміння.

НЕ МОЖНА СПІВАТИ УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ.

ТЕРНОПІЛЬ (Західня Україна). — Воєвідський уряд видав обіжник до всіх староств з повідомленням, що на терені воєвідства забороняється співати: 1) „Ще не вмерла Україна", 2) „Не пора", 3) „Ми Гайдамаки", 4) „Бють літаври гучні", 5) „Гей зі Львова до Мукачева", 6) „Гей, не дивуйте, добрії люди", 7) „Соколи, соколи" і 8) „Шалійте, шалійте".

Тепер поліція тягне до відповідальности не лише тих, що співають ці пісні, але й членів орхестри, які виконують мельодії цих пісень без слів. Для Ляхів уже й мельодії українських пісень стали каригідними, а виконців їх починають судити „за державну зраду".

ІТАЛІЯ ІНТРИГУЄ.

БІЛГОРОД (Югославія). — Політичні кола Югославії занепокоєні відомостями, що Італія хоче поставити на албанський престол 16-літнього внука останнього короля чорногорського Миколи, Михайла. Король Албанії Михайло мав би одночасно іменуватися й королем Чорногори, яка тепер знаходиться в складі Югославії.

Така акція Італії малаб викликати конфлікт на Балканах, а тому проти неї виступають Франція й Англія. Кажуть, що англійська фльота з цілю демонстрації проти Італії недавно навістила югославянські порти на Середземнім морі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.
ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.

One year ..... $ 7.00	На рік ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75	На пів року ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00	На три місяці ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:	В Джерзи Сіті і Заграницею:
One year $10.00	На рік $10.00
Six months ..... $ 5.00	На пів року ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75	На три місяці $2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
ЗМІСТ
За одповіщення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи". Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ХТО ВИНЕН ЗА ВІДЛОЖЕННЯ СПРАВИ В ЖЕНЕВІ?

Голоси англійських журналів про вирішення Ради Ліги Націй про „пацифікацію" заслуговують на увагу. Наперед, два журнали, з котрих узяті опінії, є одними з найповажніших висловників англійської опінії. Вони все добре поінформовані про справи, про які пишуть. Вони стараються бути безсторонними.

Журнал „Спектейтор" підчеркує, що становище „української меншости" під Польщею стало пробним каменем захорони меншостей Лігою Націй. Відложення справи Радою Ліги в травні може зробити враження, що Ліга хоче затушувати справу. „Спектейтор" думає, що це враження не відповідає дійсному станови річей. Комітет Трох, а спеціально англійський міністер заграничних справ, Гендерсон, напирає на вирішення справи. Однак Комітетови буцімто було трудно поставити справу кантом на цім засіданню, бо з неї була би вивязалася гостра дискусія, в якій можна би було ждати якихось несподіванок. На жаль, „Спектейтор" не каже, які це несподівані звороти має він на думці. Гендерсон міркує, що відносини між Українцями й Поляками за кілька останніх місяців поліпшилися, а гостре ставлення справи могло би ці відносини погіршити.

Отже знову виринає на верха, що головною перепоною до ставлення справи на останній Раді Ліги Націй було це переконання, що відносини між Українцями й Поляками від „пацифікації" поправилися. Ми дуже добре знаємо, що вони не поправилися. Одначе за границею таке враження повстало, а повстало воно не звідкинде, як тільки внаслідок переговорів між польським урядом та волинськими хліборобами, клерикалами зпід крила Хомишина та УНДО-м. Так угодовці своїми переговорами завдали українській справі поважний удар на міжнародним полі.

„Ню Стейтсмен енд Нейшен" підтверджує слова „Спектейтора". Отже Гендерсон не думає справи погребати, але розслідити її до грунту. Він натискає на польський уряд повести дійсні переговори з Українцями і думає дуже дивитися на польські пальці. Одначе, як каже цей журнал, на поправлення відношення Польщі до Українців надії є стільки, скільки на те, що тигр змінить барву своєї шкіри, отже ніякої. Українські угодовці показали перед світом, немов би вони вірили в таку можливість, і цим вони підорвали заходи тих, які вже переконані про те, що польський вовк може полиняти, але натури не змінить.

ЗА ЩО ВЕЛАСЯ БОРОТЬБА МІЖ ЛИПИНСЬКИМ І СКОРОПАДСЬКИМ

(Не за впливи в гетьманській організації, а за торги українськими землями. — Липинський повідомляє про зречення Скоропадським від імени будучої Української Держави прав до Прикарпатської Руси на користь Угорщини).

Вчора скінчили ми друкувати письмо Вячеслава Липинського, в якім він подає причини, які спонукали його зірвати з бувшим гетьманом Павлом Скоропадським. Так склалося, що в часі, коли ми друкували отсе письмо, дійшла до нас сумна вістка про смерть Липинського. А разом з тим стануло перед нами отсі пропамятні, вчора оголошені слова Липинського:

„На прикінці нехай мені вільно буде подякувати п. Павлові Скоропадському і тим, кому він тепер дає себе вести, за те, що їм не стало терпцю діждати моєї смерти і що вони виявили своє дійсне „українське монархічне" обличчя ще за мого життя".

Покійний Липинський був радий, що ще перед смертю мав нагоду стверднти, що він **не мав, не має і не матиме ніколи нічого спільного з таким „українським монархізмом", який робиться тепер п. Павлом Скоропадським і його прибічниками в Ванзее".**

А далі стверднти ще й те, що: „Колиб „монархізм" під проводом Павла Скоропадського, чи іншого подібного „гетьмана", мав колинебудь на Україні появитись — коли гетьманцями - монархістами стануть звати себе люди, в яких довголітна розпуста і мандрівки по рідних політичних партіях виснажили всю віру, всю ідейність, дисциплінованість, товариськість, і оставили в душі лише згарища, повні злоби, заздрости, перфідії і звичок по політичного крутійства — коли такі люди, через своє викорінення і озлобления, підуть служити якомусь гетьману-отаману та стануть вимагати від громадянства для себе особливої пошани, формально за те, що вони „опора трону", а фактично за те, що вони по рабськи стукають каблуками перед „Ясновельможним" — то заявляю, що **такий монархізм буде найгіршою формою правління, яку тільки Україна може мати, і що прокляття за такий монархізм нехай не спадає на мою голову, бо я передо всім остерігав і проти нього боровся".**

Скоропадщина являється отже в тім свого роду тестаменті Липинського ничим іншим, а народним проклятям. До такого заключення прийшов Покійний Липинський по тім, коли йому довелося застосовувати свою теорію трудової монархії до практичного життя й звязувати її з особою „Ясновельможного" Павла Скоропадського.

Для нас нема в тій сповіди Липинського нічого нового, ні дивного. Ми нераз висказували свої погляди на цю справу й заявлялися проти гетьманських, рабських „отченашів" в честь „Ясновельможного" Скоропадського. Ми виказували на примірі розпавшихся недавно монархій, як спорохнявілою являється в сьогоднішних часах та будівля, що зветься монархією. Ми цитували нераз повоєнні спомини рідних людей щодо особи нїмецького кайзера, щоби виказати, скільки то доводиться витерпіти десяткам мілионам людей, коли ними керують примхи та бута монархів. Ми розбивали міт про авреолю, звязану з монархічними традиціями і родами, бож про характер, чесноту, посвяту князів і шляхти, як підпори тронів, може кождий перекопатися ще й тепер, коли погляне на ту ролю, яку відграють ті галапаси по розвалі рїжних европейських монархій.

Розходження Покійного Липинського зі Скоропадським та його монархістичною клікою є для нас природною консеквенцією, яку Липинський мусів витягнути як людина чесна й ідейна та щиро привязана до свого народу.

Ми ніколи не сумівалися в якнайкращі інтенції Липинського, але ми не вірили в здійснення його монархістичних мрій, а зособна вже цілковито не довіряли особі Скоропадського, вважаючи його карієровичем, опортуністом, царським генералом, не відійшовшим далеко від такого генерала Грекова, котрий був у своїм часі командантом Галицької Армії, а по своїм усуненню уживав свого бувшого уряду як засобу до накладування з Варшавою та добування від неї грошей за свою „українську" фірму.

Хаос, злучений з українським монархізмом, був у 1927 році предметом спеціяльної уваги конгресу Обєднання. Між іншим і піднесено там в одним з рефератів таке: „В кождім народі є рїжні течії, є і течія монархістична. Зовсім природно, така течія могла витворитися і серед Українців. Нияка культурна людина, а тимсамим ми, американські Українці, не мали причини відноситися особливо ворожо до монархістичної ідеольогії. Тому й-Обєднання дало можність гетьманським приклонникам на останнім зїзді Обєднання висловити свої погляди. Чиж можна було обійтися культурніше?

„І тому, що з повною повагою ставилися ми завше до гетьманського ідеольога Липинського, рішили ми віднестися з повним тактом навіть до тих, яких ми вважали політичними авантурниками, а які тут були і ще є представниками гетьманської ідеольогії. Ми не боялися монархізму, бо щож іншого проповідує український націоналізм як не те, що пише Липинський, коли підносить, що:

„Ніхто нам не збудує держави, коли самі її не збудуємо, і ніхто з нас не зробить нації, коли ми самі нацією не схочемо бути.

„І український націоналіст опирає силу нації на хліборобськім класі і він будує силу і авторитет. Не можемо одначе погодитися з гетьманцями щодо того, що будьтобн без помосковленого й спольщеного українського дворянства не могла бути переведена організація хліборобських мас та витворена провідна хліборобсько-селянська державна верства, а тимсамим не могла бути обєднана й зорганізована Українська Держава".

На тім конгресі Обєднання ми звертали увагу Липинському, що його „демократична зараза", себто „хамство, жадність, спекулянство, політичний анархізм, всяке „покутне отаманство", злоба, брехливість, інтриганство, бажання політичної помсти, карієризм, гадюче лукавство і зрадництво, є саме тим, з чим бореться наша імміграція в Америці й Обєднання та що ту „демократичну зразу" поширюють саме гетьманські провідники й тому ту „демократичну зразу" ялося би назвати поправді „монархістичною зарозою".

На тім конгресі Обєднання стверджено далі, що коли в Америці так нам важко збудувати сильний народний авторитет, то це у великій мірі „дина гетьманських провідників, які, будучи позбавленими всякого політичного такту ницили нашу з трудом побудовану інституцію, послугуючися при тім ще й церковною організацією". Згадаймо тільки, ськими то помиї вилляли подвижники гетьманства в Америці на голови поодиноких народних дїячів з національстичного табору; яких плюгавих слів не добирано, щоби знищити авторитет народного проводу та спаюгавити ті демократичні ідеали, які лягли в основу нашого громадянства. А у всім тім покликувалися вони на письма покійного Липинського, як на біблію.

І щож тепер скажуть вони на отсі передсмертні письма Покійного Липинського, в яких він змальовує правдиве обличчя не то звичайних гетьманців, але обличчя самого „Ясновельможного?"

І чи на примірі зі Скоропадським ми не бачимо, як це небезпечно віддавати керму народу в руки одної особи, як це нерозумно вчити людей уважати ту особу „помазанником божим" і складати в її честь „отченаші"? А коли це розважимо, то зрозуміємо, чому тепер усувають монархів навіть у таких відсталих краях як Туреччина й Еспанія.

Ми бачимо отже з документів Липинського, що ті „Ясновельможні" від „отченашів", ломлять присягу, не додержують „гетьманського слова чести", воюють неправдою, блюфують і крутять.

Ми бачимо, що вони не перебирають у засобах боротьби, бо поважилися зробити навіть з Покійного Липинського божевільну людину.

Але найважніше те, що навіть вже такі „Ясновельможні" як Скоропадський, хоч ще не при дійсній владі й не на своїй землі, звикли уважати **гетьманство як особисте підприємство.**

Маючи в своїх руках отсе, як каже Липинський, **„особисте підприємство"**, вони починають торгувати, що називають по гетьманськи, делікатно, **„реальною політикою".** І от та „реальна політика", отті торги були властиво тою причиною, яка змусила вкінці Липинського забрати публично голос і виректися Скоропадського. І через тих торгів Липинський дякує перед смертю Богу, що йому вдалося дізнатись про них та про те, що Скоропадському надокучило вже довше ждати, заки гетьманська теорія Липинського стане дійсністю, що Скоропадського не вдоволяє сама ідея, що він не має охоти обороняти таку українську ідею, яка можливо могла би сповнитися аж по його смерти. Скоропадський хоче мати негайну користь. Для нього не важна ідея, за яку треба би потерпіти, на якої здійснення треба би ждати. Йому важні негайні й безпосередні користи, які він міг би тягнути з тої ідеї, що її проголошував Липинський. І тому саме **Скоропадський почав торгувати цею ідеєю.**

І пішов слідом за **Андрієм Лівицьким,** котрий веде торги, використовуючи фірму Української Народньої Республики (УНР). Тим самим шляхом пішов Скоропадський.

І от з того боку приходимо тепер до відкриття одної такої події, яка була відома Липинському в часі, коли він оголосив те письмо, яке було друковане в останніх 8 числах „Свободи", а про яку Липинський, пишучи це письмо, замовчав.

Можна вносити, що саме отсей факт був безпосередньої і головною причиною остаточної зневіри Липинського щодо особи Скоропадського і його оточення. А справа малася так:

В тім самім дні, себто дня 20 вересня 1930 року, в якім пок. Липинський вислав з Баден в Австрії оголошене нами письмо до української преси, вислав він теж приватні письма до деяких осіб, в яких подає довірочно дальші причини його зірвання зі Скоропадським.

Наша редакція має оригінал одного такого листа з підписом покійного Липинського, в якім знаходиться між іншим одна картина з тої „реальної політики", яку провадив „Ясновельможний", а яка довела до розриву між ним і Липинським. Є це **„гетьманський торг", силою якого Скоропадський зрікся прав до Прикарпатської Руси в користь Угорщини.**

Дотичний уступ з листу Липинського звучить:

„В січні 1929 р. п. Скоропадський, не порадившись зі мною і без мого відома поїхав до Будапешту, там підписав акт, яким в імени будучої Української Держави вирікся на користь Угорщини всіх прав до Підкарпатської Руси, зажадав одночасно від угорського уряду 50 тисяч пенго місячно в протязі трох літ, потім згодився на менше, не одержав, розуміється нічогісінько крім двох польовань, на які його перед тим, ніж він документ підписав, запросили, і оставивши підписаний ним акт в руках угорського уряду, вернувся ні з чим до Берліну.

„Це факт, про який п. Скоропадський мусів мене потім докладно повідомити, переславши мені записки своїх розмов у Будапешті. Чи не було иншим подібних фактів, мені невідомих, про це не знаю, але пізнавши вдачу п. Скоропадського, підозріваю, що такі факти могли бути, а тепер напевно будуть. Цей нахил п. Скоропадського до найбезсоромнішої, і при тім і нерозумної політичної спекуляції, був між иншим одною з причин, чому при т. зв. „бадегській умові", я зажадав від п. Скоропадського слова чести, що він нічого не буде робити без мого відома. Це слово п. Скоропадський зломав і тепер він має знов вільну руку, бо ані п. Скоропис, ані п. Шемет не мають стільки авторитету, щоб його здержати. Значить, коли Ви вирішите далі піддержувати п. Скоропадського, то у мене буде приготовані, що Вас можуть зустріти дуже неприємні несподіванки в найдражливішій сфері міжнародньої політики".

Отсим подаємо до відома українського загалу оту документальну інформацію, яка кидає ясне світло на те, що спонукало Покійного Липинського взятися перед смертю за такий болючий для нього крок, як зірвання з „Ясновельможним". Він прийшов до переконання, що „Ясновельможний" не будує, а тільки торгує Українською Державою, що він належить до того гетьманського сміття, про яке писав Шевченко: Варшавське сміття ваші пани, ясновельможні гетьмани, раби, підніжки та грязь Москви.

Липинський пише, що він вірив, що наука, яку повинен був винести Скоропадський зі свого гетьманування і того нещасного ним проголошеного акту злуки з „єдиною і неділимою", не повинна була піти на марно. Він вірив, що „Ясновельможний" перетворить у дійсного соборника, зберігача українських земель, а переконався, що це людина, яка є торговцицком.

Як зломав Скоропадський присягу Української Держави, коли проголосив акт злуки України з Росією, так зломав її ще раз, продаючи Прикарпатську Русь Угорщині. А дуже можливо, що, як пише Липинський, Скоропадський добив ще й иншіх торгів. Його заява в справі польської „пацифікації" вказує, що Скоропадський міг торгувати з Польщею коштом західно-українських земель, а може й торгував з Румунією коштом Бессарабії й Буковини. Все це можливе, а навіть дуже правдоподібне. Та як би не було, але з торгом з Угорщиною за Прикарпатську Русь рахується Покійний Липинський як з доконаним фактом.

Отак витлядає **„легенда роду Скоропадських",** котру творив Покійний Липинський, заявляючи, що робив це в інтересі української державности з вірою в політичну чесність Скоропадського.

І от легенду завалив на щастя сам Липинський саме перед своєю смертю.

Для нас не уявляє Скоропадський ніякої сили. Він не є ніяким українським авторитетом. Його нова торговля з Мадярами може бути тільки ударом в бік гетьманської ідеольогії й може розбити і так невелику купку гетьманців, а не український народ, який прямує до відродження своєї народоправної держави не торгами, а організованою працею і боротьбою з окупантами українських земель.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.

В. Будзиновський.

ЧЕРЕЗ КЛАДКУ

Оповідання.

(6)

Що значить біль від побоїв, Прокіп добре вчув аж тоді, коли вертав. Але був щасливий. Хоч то були дуже болючі докази вірности дівчини, але були. Тепер він вже документно знав, що йому нічого боятися, бо як дотепер дівчини ніхто не збаламутив, то й ті останні три місяці служби проминуть без тої небезпеки. Прокіп потішався також тим, що за його біль Семен Клубик відпокутує потрійно. Всі Линики не сумівалися, що той напастливий Клубик, острах цілого села, Теклі не відчепиться, та далі буде приходити під її вікно. Брати дівчини завзялися на него і прирекли Прокопови, що зпід вікна Клубик верне до своєї хати хіба рачкуючи, або й занесуть його. Але на другий день парубки даремне дожидали Клубика до самої півночи. Не прийшов також третої і четвертої ночі. Взагалі більше не прийшов. Як Теклю побачив на вулиці, то поводився так, начеб ніколи й не думав про неї. Всіх Лиників дивувало, що Клубик так нагло остиг. Гадали, що може з ліпшим успіхом зачав ходити до якої іншої, отже на Теклю махнув рукою.

Три місяці пройшли спокійно. Прокіп вернув з війська. Управа лісів не забула, що обіцяла зробити його побережником. Він, правда, був неписьменний, але його служба була така, що хіба треба було записати деякі числа. „Нумерн" Прокіп вмів писати. На груди причепив собі бляху „Лісова сторожа", та став урядувати: в лісі і в своїй хатчині. Хату випрятав і вибілив. З банку виймив гроші, які дістав був за випродану худобу і покищо купив одну корову (Щоби було на перші дни своє молоко... для него і для жінки. Бо Прокіп не думав відкладати. Зараз першої неділі по приході з війська була перша заповідь.

Нарешті пішли обоє до церкви під вінець. Лиш не щастям сияли їм лиця, а тривогою. І родичі молодої тривожно гляділи в ту сторону, де стояв Семен Клубик, свої огнисті, дикі очи вп'яливши в молоду пару, неначе би обоє на смерть хотів пробити своїми поглядами. На щастя, скінчилося на одним страху. Коли піп вже звінчав їх, Клубик відвернувся, вийшов з церкви, і пішов у сторону противну, як була хата Лиників.

Мала хатчина Лиників була битком набита весільними гістьми, хоч їх було небогато; саме тілько, кілько в таку хатчину могло влізтися. Прокіп не гадав ночувати тут, але рішився жінку ще нині взяти до себе. Линик, що більше Линикова зразу не хотіли згодитися на се, бо хотіли доньку відслати возом з її скринею. Прокіп оставав при своїм, кажучи:

— У вас тіснота, нема де спати. Дорога возом дуже далека. До першого моста сімнацять кільометрів доріжкою. Переїхавши на той бік, треба годину обїздити гору і знов їхати сімнацять кільометрів. Їхати треба за дня, бо дорога по тім боці дуже прикра, подекуди небезпечна. На добавок, видите, небо затягається. Як піде злива, як забере кладку, то я на той бік не дістануся. Також коло мене є потік, якого не переступиш, як вода возьме кладку. Як обоє вийдемо вісти зараз, то за добру годину будемо дома. Скриню можете вислати завтра.

— Дощ вже пустився, — промовила мати. — Чейже в дощ не підете...

— Я не з цукру і Прокіп не з цукру — перебила Текля. — Ходім, бо як будемо гаятися, то вода готова взяти кладку на потоці.

Дощ вже добрий прав, коли молоді Когутяки, закинувши на себе міхи з грубого полотна, вийшли з хати. Вода на ріці вже була каламутна. Се був знак, що вгорі дощ падав уже з яку годину. Ішли скоро, майже бігли. Раз, щоби менше змокнути, друге, щоби до потока добігти ще заки вода возьме перекинену поперек потока колоду. До потока добігли разом з двома робітниками-Гуцулами, що тут рубали ліс і свою колибу мали по тім боці потока. Вода вже підійшла під саму колоду і час до часу свої пінисті филі перекидала через ту кладку. Прокіп жахнувся. Колода була нетесана і ховзка, бо мокра. Потерпав, що Текля сховзнеться і впаде у воду. Один Гуцул відгадав думки Прокопа. Не питаючи дозволу, вхопив Теклю на руки як дитину, і з криком „за мною, бо буде запізно", скочив на кладку. За ним пустився другий Гуцул.

Прокіп стояв неначе прикований до місця. Не побіг за ними, але стояв і дивився, чи жінка щасливо опиниться по тім боці потока. Аж сплеснув долонями, коли побачив, що жінка вже стоїть на березі. Тепер він метнувся до кладки, але його було щастя, що другою ногою ще стояв на скалі. Ще заки своїм тягаром не ляг на ту ногу, котру вже був поставив на колоді, бухнула висока филя і колоду підпесла. Вона вихопилася зпід його ноги і поплила за водою.

(Конець буде)

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЧЕСТЕР, ПА.

Український Народний Дім тріюмфує.

Дня 16. червня ц. р. в галі Українського Народного Дому при 4 і Ворд вул. відбулося закінчення шкільного року 8 кляси американської публичної школи „Дуй мен". В концертовій програмі українські діти пописалися як найкраще. Всіх дітей, котрі кінчили школу, було 96, між ними українські діти були на другому місці, бо було їх 29. На галі було принутних авиж 700 людей різних націй, між іншими і много Поляків і наших таки власних ворогів, які подивляли красу і ряжденне галі і дому, і велику сцену, яка змістила авиж 200 молоденьких студенток. Українські діти співали пісні: О, Україно; Вечер і Бандура в українській мові, а одна з дівчат захопила присутних декламацією поеми Шевченка „Сонце заходить" (в англійській мові, переклад В. Семенів). Одним словом, це був тріюмф для Українців в Честер. Ось що пише про цей концерт "Chester Times" з 17 червня 1931 р.:

UNIQUE PROGRAM MARKS EXERCISES

Pupils of Dewey Grammar School Present Instructive Graduation Features.

More than 700 persons attended the educational graduation exercises of Dewey Grammar School held in Ukrainian Hall, Fourth and Ward streets, last night.

Eighty-five pupils received diplomas from Dr. David A. Ward, superintendent of city schools, and several were awarded various annual prizes.

The program, prepared months in advance by pupils, parents and teachers, described life in various foreign countries, with Russian, Italian, Polish and other nationalities depicting the particular customs.

John Synovec added another first prize to his lot when he was named for the Wesley S. McDowell award rof 8B scholarship. Steffie Stecyk won second prize, and Julia Yaworski and Tatiana Wasylyk received honorable mention...

Ukrainia — its history, Steffie Stecyk; customs, arts, literature, Julia Yaworski; emigration, Olanda Kuryea; costume, Sophie Baran and Yowinal Rohacz...

Under the Ukrainian display the class sang three Ukrainian choruses.

(**Chester Times**, June 17, 1931).

—o—

ГАРТФОРД, КОНН.

Народне віче.

Заходами Злучених Товариств вшаштовано в неділю, 7 червня, народне зібрання, присвячене памяти Тараса Шевченка й обговоренню теперішніх політичних питань, торкаючихся української справи.

Задля злої погоди чи інших причин не прибуло стільки публики, скільки можна було надіятися.

На голову віча вибрано о. О. Пристая, а на секретарів громадян: П. Курка й А. Данилюка.

Перший говорив о. Пристай, котрий переповів коротко історію наших визвольних змагань, а зосібна спинився над теперішним важким положенням нашого народу під польським ярмом.

Другим бесідником, сердечно витаним, був громадянин Омелян Грибівський.

Шановний бесідник зазначив, що тому, що відпав концерт в память Шевченка, приходиться пошанувати память нашого генія хоч короткою згадкою. Представивши зібраним величну постать нашого пророка, спинився бесідник над політичною ідеольогією Шевченка. Він підчеркнув, що Шевченко був речником безпощадної боротьби, котрий взивав нас вставати, кайдани порвати і вражою кровю волю окропити. Це є ніщо інше, а революційний шлях боротьби за визволення.

Свободи, говорив бесідник, не можна випросити чи вижебрати, а треба її виборoти. Нам треба боротися з Москвою чи з Варшавою, а не з ними вести угодові пертрактації. Тому треба нам обєднання наших сил і одного сильного наступу на ворогів.

Дальший бесідник, пропонувавший Теодор Галенда, говорив, що не всі ми можемо бути героями, але кождий з нас може зробити щось такого, що буде матеріяльною чи моральною допомогою визвольним змаганням нашого народа. Потім закликав присутних до зложення жертв.

Жертвували по 2 дол.: П. Кріль, М. Курдина, П. Смик, І. Данилів; по 1 дол.: О. Мотиль, П. Курко, П. Молява, І. Нестерук, С. Мотиль, К. Гвіздь, П. Драпяк, Д. Магера, Д. Ярдан, Т. Галенда, Л. Апанович, С. Вишньовський, І. Кохницький, К. Ярошевич, А. Локоть, Н. Грегус, І. Бойко, С. Грегус, І. Саган, Т. Бойко. Дрібними $8.70. Разом зібрано $37.70.

З того оплачено вічеві кошта та закуплено 4 примірники виданої Обеднанням книжки, які рішено вручити говернорови стейту, судді найвищого суду і мейорови міста, а одну дати до міської бібліотеки.

Председатель дав під голосования резолюції, які перейшли одноголосно й закінчив збори. Публика встала й відспівала національний гимн.

Ухвалено слідуючі резолюції:

Громадяни стейту Конетикут, зібрані на вічу в Гартфорд, Конн., дня 7 червня ц. р., ухвалюють слідуюче:

1. Сперті на досвідах цілого нашого історичного часу, зокрема на досвіді відношення наших відвічних ворогів до українського народу, стверджуємо, що всякі угоди, союзи й федерації з нашими ворогами виходили й виходять тільки ворогам на користь а нам на шкоду. Люди слабого духа, що не вірять у власні сили народу, що їх не переконує ця затяжна нерівна боротьба його проти ворогів на всіх просторах Соборної України, а бажалиб здорову душу народу штовхнути на шлях манівців і крутіфств політичних, то їм не місце в організованім національнім життю. Вони мусять опинитися поза скобками того нашого життя, щоб його не закажувати. Ті всі орієнтації, союзи й угоди, роблені, чи то т. зв. урядами, чи групою або й поодинокими людьми в обличчі тих страхіть, що їх переживає наш нарід, це вже не помилкові політичні кроки, а злочини. І ми їх, як таких, напятнуємо.

2. Шлях, що стоїть перед нами, є ясний, як ясним є в нашій памяти й душі ті, що його позначили найбільшою жертвою — жертвою свойого життя. Тільки такий шлях може запалити й підняти нарід до великого чину, яким він покладе тривку основу під вільну, ніївідкого незалежну Україну. І тому ми щирим серцем витаємо тих усіх, що, відійшовши з поля збройної боротьби, продовжують її іншими способами по своїй змозі й по своїм силам і не дають пропасти ідеї, окуленій огнем боїв і сердешною кровю. Бажаємо нашій боєвій молоді бодрости, сили духа й віри в остаточну перемогу й обіцюємо їй підтримку в тих її змаганнях.

3. Методи, якими послуговуються густо-часто наші, навіть — якби здавалося — відповідальні люди, в поборюванні немилих їм осіб, чи груп, є того роду, що навівають жах і огиду. Вістка в „Ділі", інспірована мабуть злобними або легкодушними людьми про те, немов би гроші, пересилані Громадянством через Обеднання, пропали, є того вимовним свідоцтвом. Не дивуємось іншим українським часописам, що сквапно заповнювали свої сторінки тим змістом, особливо тут на американським грунті. З того роду проявами громадської діяльности деяких українських часописів ми тут уже звикли. Але дивує нас, що „Діло", одинокий денник на західних українських землях, один із найстарших часописів, увійшов на шлях (на жаль, вже від довшого часу) нехтування громадської моралі. Стверджуючи, що такі поступки відбігають від основних завдань преси, як громадянсько-суспільного чинника, осуджуємо цей поступок як найрішучіше й закликаємо ввесь наш свідомий загал до боротьби проти таких розкладових проявів громадського життя.

А. Данилюк,
П. Курко,
секретарі віча.

— Ходи, Моріц, — каже мати до синка — підеш нині зі мною до театру. Вберися, та ще передтим обмий шию!

— Мамо, а маємо ми вже тікати?

— Ні, — купимо їх собі при касі!

— То я занадто ризикую, — каже синок. — Подумай, мамо: тікети можуть бути вже розпродані, ми не можемо ввійти — а я стою з обмитою шиєю!

КОМУНІСТИЧНІ РОБІТНИКИ ПРО СРСР.

До редакції праського соціялістичного щоденника **„Право Лиду"** зайшли три комуністичні робітники, що вернулися з СРСР. Вони виїхали були до СРСР у 1926 році як комуністи, а тепер вернулися зовсім вилічені з комуністичного одушевлення. Відїхали тоді з 26-ма робітниками до Піспеку за Туркестаном, де вибудували текстильну фабрику, гарбарню, фабрику машин і великий млин, що тепер стоїть опущений серед широкого степу. Відси дістались до Ростова й усі ті 26 робітників вернулися у Чехію, тому, що в большевії невинюсими відносини. Один із тих трох робітників, що тепер вернулися як останні, розгорнув перед редакторами кілька предметів як доказ „райських" відносин у СРСР. Була то „булка" з чорної муки, кусичок мила за 50 копійок (себто 8.50 чеських корон), мала коробочка сірників за 25 копійок, пакетик китайського чаю (25 грамів) за 5 рублів 30 коп. (30 чеських корон), визначений на два місяці, пара паньчих із дешевої вовни за 70 чеських корон, пара домашніх черевиків, вшитих із собачої та котячої шкіри за 77 чеських корон, тютюн для люльки „махорка" за 17 чеських корон.

Чи платить робітник податки в СРСР? Робітники ті показали чеським редакторам податкову табелку, яке є вивішена в кождій фабрици. З платні 101 рублів платить робітник 1 рубля податку, найвища платня визначена є на 370 рублів, а вже від заробітку 351 рублів платять податку 10 рублів 26 копійок. Та до того платить робітник іще інші податки, а то культурні та шкільні. Наприкір робітник А. З. заробив 202 рублі, а платив 3 рублі 54 копійки заробкового податку, 3 рублі 44 копійки культурного й 2 рублі 34 копійки шкільного податку. Коли після праці робітник хоче пійти собі до міського саду (плянти, огород), мусить платити вступ 2 рублі 30 копійок. Той сам робітник просив родину, щоби йому прислала з Моравії нецілих 6 кг. колониял по СРСР. Оплат і мита мусів заплатити за цю колонину більше ніж 500 чеських корон. Карточки є на все, на харчі й усі життєві потреби, лише „за воздух, воду й виходок" іще не платять — сказав чеський комуніст редакторам „Права Лиду". Робітників силують підписувати „внутрішню позичку" — той чеський робітник заплатив на цю „позичку" 1,325 рублів. На все повище він показував посвідки.

Найгірше, що всім тром робітникам, які вернулися з СРСР, на границі большевицькі уряди забрали все, що вони собі заощадили. Тим робітникам забрали по 62, 27 і 15 тисяч рублів. Два з них везли собі в 1926 році до СРСР по 15 тисяч чеських корон, третій 13,000 чеських корон. Навіть тієї частинки не позволили їм перевезти через границю, хоч урядам предложили посвідки, що ті гроші привезли були до СРСР. У большевицьких конзуляті в Празі це хотіли про те з ними й говорити. Один з урядовців хотів вкінці прикласти на них поліцію.

На питання редакторів „Права Лиду", що скажуть на писанину чеських комуністичних часописів про большевицький рай, відповіли ті робітники: „Хай лише там поїдуть!"

Між приятельками.

— Чи Савчиньска має ворогів?

— Ні, одначе приятелькі ненавидять її.

Судія: Чим займаєтеся?
Свідок: Я замітаю сніг.
Судія: А що робите літом?
Свідок: Молюся, щоби Бог дав довгу, сніжну зиму.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА,

яке відбулося на днях від 16. до 20. лютого 1931 р.

(Продовження).

(41)

Коли „Свобода" виступила проти монархізму взагалі, а проти гетьманату й проти Павла Скоропадського спеціяльно, то проти неї висували тоді як авторитет української публіциста й історика Вячеслава Липинського. Говорили нам, що коли таки такий визначний патріот, такий розумний соціольог та історик, як Вячеслав Липинський, стоїть за гетьманство та за Павла Скоропадського, то й нам треба за ним проголосити Павла Скоропадського правним дідичним монархом України з титулом історичного гетьмана. Коли „Свобода" показувала, що таку справу треба розглянути розумово, то проти „Свободи" поведено огидну кампанію, якої я не буду згадувати тільки тому, що вона вже в значній части належить до минувшини. Коли згадую її тут, то тільки тому, що мене потягнено за язик, і тому, що останніми часами скоїлася подія, яка підтверджує підхід „Свободи" до гетьманства Павла Скоропадського. Останніми часами цілу гетьманську кандидатуру Скоропадського осудив як безнадійну й безсоновну самий Вячеслав Липинський, якого гетьманці самі проголосили найрозумнішим істориком і соціольогом в українськім народі. Ось до чого доходить покладатися на авторитет. Той самий авторитет, котрим думали будувати гетьманство Скоропадського, його валить. Пан Липинський розповідає в публичнім листі, як то він будував гетьманський престол для Скоропадського, та він показався нездібним на це становище. Як ми не признавали насліпо авторитету пана Липинського передтим, так і не признаємо його й тепер, але його аргументи розглядаємо розумово, і розумом приходимо до переконання, як богато є правди в його виводах.

Мала теж „Свобода" чимало дискусії за справу польонофільської групи, яка для подлої справи шастає чесним іменем Української Народньої Республики. Ця справа вже нашим людям розяснена настільки, що, здавалося би, її вже виясняти не треба. А прецінь справа виринула через хитру польонофільську штучку, котрої жертвою впав американський сенатор Ковпленд, котрий за старанням польонофілів поставив у сенаті резолюцію за признання „уряду" У. Н. С. в Парижі. Коли „Свобода" виступила проти цієї резолюції, то на „Свободу" посипалися лайки зі сторони не лишень польонофілів, але навіть непольонофілів, яким чомусь вговкнулося в голову, що для України добре булоб, як би Америка визнала польських агентів у Парижі за український уряд. Яку службу сповняв би такий „уряд" для Українців, показалося наглядно, коли паріські польонофіли виступили проти українських протестів проти „пацифікації" Галичини.

Наше становище супроти большевиків виходить ясно зі становища „Свободи", як української націоналістичної демократичної газети. Проти большевизму „Свобода" виступала все засадничо противляючися большевицькій програмі й тактиці. Пан Питляр нарікає, що „Свобода" не веде українських робітників в Америці. Пан Питляр не каже, куди „Свобода" має вести робітників. Чому він не каже? Бо він мав би сказати, що „Свобода" має вести українських робітників до большевизму, до Москви. Та „Свобода" туди вести не може. І не веде. І члени У. Н. С. не хочуть, щоби вона їх туди вела. Коли члени цього хотіли, то вони були би сказали це на конвенції У. Н. Союза, що робітників треба вести до Москви. „Свобода" туди не не веде, й каже, щоби вони тудии не йшли, бо Москва веде до поневолення українського народу, а не до визволення. „Свобода" показує, до чого воно доходить, коли котра газета стане вести робітників за диктатом Москви. „Свобода" показує на примірі американських комуністичних газет, як вони перемінилися в слїпі охоронці Москви та розбивають робітничі організації. „Свобода" показує, до чого Москва довела Україну, як червона Москва перемінює Україну в колонію, як колись перемінювала її царська Москва.

„Свобода" каже виразно, що вона не веде робітників до Москви, але це ще не значить, що „Свобода" не показує українським робітникам ніякої цілі. „Свобода" показує українським робітникам, що таких цілий, достойних, заходів, є самостійна українська народня держава. Для пана Питляра це не ціль. Для нього ціллю є тільки суспільна революція по московській рецепті. Та для нас це ціль. І трудна, не легка ціль. І ця ціль вимагає боротьби проти цілі пана Питляра, проти московської рецепти суспільної революції на Україні. Це ми виразно кажемо панови Питлярови й усім комуністам. А ле в цій боротьбі за нами стоять ухвали конвенцій У. Н. Союза. Та пан Питляр це закриває. Він приходить на засідання Головного Уряду У. Н. Союза та замість говорити про те, чи „Свобода" виконує ухвали конвенцій, чи йде по лінії цих ухвал, по українській націоналістичній демократичній лінії, він не мірить нас нашою мірою, яку нам встановили конвенції У. Н. Союза, але мірою своєю, большевицькою. Але й цю міру він закриває, щоб її не пізнати, що вона большевицька. Він удає, що його програма це наша програма. Це я підчеркую, щоби члени У. Н. Союза пізнали докладно, що з того виходить, коли вони вибирають на урядників людей, які не годяться на лінію органу, ухвалену конвенціями У. Н. Союза, та до чого то доводить, коли до уряду У. Н. Союза вкручуються люди, які не приходять сюди підпирати уряд у його роботі, але його підривати.

(Дальше буде).

Научка.

Якийсь вбогий Грек, коли лише цісар Август виходив із палати, давав йому в руку епіграм, який написав у цісареву честь. Робив це часто, та дарма, бо не дістав нагороди, якої надіявся. Раз цісар побачив Грека, що знову підходив до нього, написав власноручно епіграм у грецькій мові та дав вручити його тому Грекові. Грек скоро прочитав епіграм, похитуючи головою. Потім розвязав свій вбогий гаманець, узяв кілька динарів, подав їх володареві та сказав: „Воно, правда, не є в порівнанні з твоїм майном, цезаре. Колиб я мав більше, дав би я тобі більше". Присутні усміхнулися, а цезар зрозумів, на що натякає Грек і сказав виплатити йому тисячу сестерцій.

БІЛЬ У КИШКАХ ВІД ГАЗУ УСУНЕНИЙ

Нуга-Тон скоро усуває біль від газу в жолудку й кишках, поборює нестравність та інші жолудкові недомагання. Він оздоровує відтих, виробляє добрий апетит, усуває біль і заворот головок, слабість нирок або жовчі і затвердіння та скріпляє слабі нерви, мязи й інші органи. Нуга-Тон очищує тіло від зародків недуги та робить вас сильними і здоровими. Конечно беріть Нуга-Тон. Його продають аптикарі. Коли аптикар не має його, попросіть його, щоби замовив для вас у своїм гуртовім складі.

КНИЖКА В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ПРО ПОЛЬСЬКУ ПАЦИФІКАЦІЮ

НА ВІЧНУ ГАНЬБУ ПОЛЬЩІ

ЗМІСТ: І. Польський Терор, а) Описи ляцьких варварств та звірств; б) Протоколи очевидців, зізнання побитих, лікарські свідоцтва, соймові інтерпеляції та звіти, описи й петиції чужинців.

Книжка обнимає 150 сторін друку з багато ілюстраціями.

ЦІНА 75 ЦЕНТІВ.

Замовлення разом з належністю слати на адресу:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

Маргарета з Навари*).

ПЕРЕЛЯКАНІ ФРАНЦІСКАНЦІ.

Між Ніортом і Форсом є село, що зветься Гріп. Належить до дідича Де Фор. Раз нічю прийшли два черці Францісканці з Ніорту до того села та вприсілися на ніч до одного рідника. Їх спальня була віддалена від господареві лише тоненькою деревяною стіною, тому постановили підслухати, що то в ночі буде між чоловіком і жінкою. Притулили голови до стіни, як найближче господареві голови.

Різник не мав ні трохи недовіри до своїх гостей, розмовляв з жінкою про свої справи. Сказав: „Знаєш жінко, завтра мусимо вчасно встати. Хочу подивитися на свого братика. Один з них досить товстий. Заріжемо його, замаринуємо, то буде нам смакувати!"

Різник говорив про свою безрогу, яку жартом назвав „братчиком". Та оба черці францісканці, як почули такі слова, думали, що різник говорить про них і з жахом вижидали світанку. Один з них був дуже товстий, другий дуже худий.

Товстий дуже налякався та сказав худому, що різник аж так утратив боязнь Божу, що хоче вбити його, наче вола або яке інше домашне звіря.

Тому, що вони були в своїй кімнаті замкнені, а не було іншого виходу, лише господаревими дверми, вважали себе вже небіщиками та поручали свої душі Богові.

Та небаром худий, який щонравда не потребував так дуже боятися, сказав свому товаришеві, що коли вже годі втекти дверима, то чи не вдалося би воно вікном. Щонайбільше різник міг би їх підчас утечі вбити, та вони й так мусіли вмерти, як би воно й не було.

Товстий чернець згодився з думкою худого. Худий зараз відчинив вікно — воно не було занадто високо — та потихеньки зісунувся на землю. І втікав відсіля, скільки сили мав у ногах, не чекаючи на товариша. Товариш не був такий щасливий, а що був товстий, то впав так тяжко, що звихнув собі ногу і не міг піднестися з землі.

Покинутий товаришем, не міг іти за ним, тому розглядався довкола, чи не сховався би десь. Одначе не бачив нічого, лише хлівець. Приповз туди на силу. Колиж отворив дверцята, дві безроги, що були там замкнені, вибігли на двір і зробили місце францісканцеві. Він вліз до свинюшника. Сподівався, що кликне на людей, які лише туди переходили би, та проситиме в них помочі.

Ледви розвиднілося, наготував різник великі ножі та сказав жінці, щоби йшла з ним помогати йому різати безрогу. Пішли до хлівця. Різник отворив дверцята та крикнув до середини: „Нумо, виходи, братіку! зімо тебе нині на обід!"

Нещасному францісканцеві не оставалося вічого лише вилізти, хоч як нога боліла. Припав перед різником на коліна та просив помилування. Злякався він дуже, одначе не меньше злякалися різник і його жінка. Насамперед промайнула йому думка, чи не загибівася святий Франціск тому, що назвав поросята так, як звичайно називають францісканців. Тому то й різник припав на коліна, кинулася на коліна і його жінка перед нещасним черцем і просили в нього прощення у святого Франціска.

Вкінці францісканець зрозумів, що різників навіть і на думку не приходило скривдити францісканця, тому розповів йому, як це склалося, що він дістався до свинюшника. Тепер замість переляку настав щирий сміх. Та нещасному черцеві не було до сміху: його боліла нога. Щоби добре трохи втишити черцеві біль, різник забрав його з собою до дому та перевязав йому ногу.

А тамтой худий чернець, що кинув свого брата в біді, втікав цілу ніч. Вкінці добіг до дому пана Де Фор. Там розповів про різника, бо здогадувався, що коли його товариш за ним не прийшов, то вже напевно різник убив його.

Пан Де Фор післав своїх людей до Гріпу, щоби видідали, що сталося. Де Форсові післанці небаром принесли вістку, що й як було. Пан Де Фор сміявся так щиро, що не міг здержатися. Потім цілу природу розповів своїй пані, княжній Маргареті Д'Ангулем, матері короля Франца І. Вона записала цю пригоду, щоби всі читали її.

*) Маргарета з Навари (1492—1549) з роду Вальоа, бабуся Генриха IV., написала збірку оповідань п. з. „Гептамерон", з якої взяте й оце оповідання.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

CITY HEADS AND CANDIDATES ARE GUESTS OF CLUB.

Banquet At Ukrainian Church Here Proves A Fine Affair.

City officials and candidates for office as well as many Ukrainian men, women and children last night attended the annual banquet of the Ukrainian-American Citizen Club. The banquet was held in the hall of the Ukrainian Holy Ghost Church at Hope avenue and Charles street.

Ukrainians who migrated to this country and settled in this community, many of them having come here years ago, heard many interesting talks by men of Coatesville who are wrapped up in municipal and Americanization work.

A fine dinner was served by the young women of the Ukrainian church. Frank Newlin, well-known young man of West Coatesville, acted as toastmaster upon the solicitation of the Rev. P. Dmytryk, new rector of the church, and members of the banquet committee.

An address of welcome was made by the Rev. Dmytryk. This was followed by a short talk by Mayor George H. Handwork. Five-minute addresses were made by Councilmen Frank Breuninger and Artemus Carmichael.

Walter E. Greenwood, city solicitor, gave a fine speech on Americanization in which he praised the Ukrainian people for having taken an active part in American life. He also stated that he would be glad to meet with members of the Ukrainian-American Citizen Club at one of its regular meetings and answer any questions that my be prompted.

Others who spoke briefly were George Gensemer, William Gay, Daniel Sweeney, Ralph Freel, Clarence McConnell, Waldemar P. Wood, George Grube and Nick Porreca. Others at the guest table included Guy Rank, Nathan Nafe, George Hunter, Willard Stern, Ralph Williams and Thomas Stern.

The Ukrainian choir sang a number of folk songs of their native land. The singing was very beautiful. The choir was conducted by the Rev. Dmytryk. After the regular program, the choir was asked to sing again.

On of the features of the banquet was an address in the native Ukrainian tongue by the Rev. Dmytryck. A social period followed the banquet. Flowers were presented to all of the guests.

Merbers of the committee in charge of arrangements included Roman Tymoshok, Joseph Lipka, Stephen Pryma and T. Bohatij.

(Coatesville Record, June 8, 1931).

—o—

UKRAINIAN FOLK DANCES TO ENLIVEN SPORTS CONGRESS.

By Arch Ward.

Athletics of the people, by the people, and for the people will be on display Sunday afternoon in a size and scope never before presented in America.

The Chicagoland Sports Congress, with its 5,500 participants, will provide an abundance of melody, rhythm, color, energy, startling agility, and amazing mass effects. Thousands of athletes, dancers, and musicians have united to give Chicago an afternoon's entertainment it will long remember.

While the Sports Congress, as the name implies, was arranged as a great demonstration of mass athletics, the program will be varied with a Ukrainian folk dance, music by four bands, fireworks, and the singing of the "Star-Spangled Banner," in which all will join. The admission is only 25 cents. Net proceeds will be donated to charity.

40,000 Ukrainians Here.

The Ukrainian dance will be presented by 100 men and women in costume. For the enlightenment of those unfamilar with the term, it may be said that in southeastern Europe there is a nation of forty million Ukrainians. These people possess a high culture and language of their own. They have had a glorious past. For more than a thousand years Ukrainians fought nomadic Asiatic tribes, including the Huns and Tartars, thus serving as Europe's barrier against Asiatic barbarism.

Long struggle against invading hordes exhausted the country's strenght and it became the prey of nearby European nations. Taras Shevchenko, one of Ukraine's greatests poets, characterized his fatherland as "Our land, but not belonging to us."

At the end of the world war Ukraine enjoyed a brief period of freedom, but the vicissitudes of history once more caused the nation to fall under the yoke of neighboring powers and today Ukraine, with its compact territory mothering forty million inhabitants, is divided among four European countries.

More than 40,000 Ukrainians are now in Chicago. Their love for freedom, their culture and their national consciousness have been kept alive in their poetry, their folk songs and folk dances. You will see these characteristics in the Ukrainian dance at Soldiers' field Sunday afternoon.

Falcons Offer Act.

The youngest of the dancers who will appear in the Sports Congress is five year old Olga Kolesnik, 2107 Huron street, who will dance in the Chicago Civic opera next October. She is a pupil of Vasile Avramenko, the dancing master of Ukraine. Avramenko has been in the Russian navy, has fought under Ukrainian colors in the Russian revolution, has been a prisoner in a Polish camp where he started the first school of the Ukrainian dance. He is the idol of the considerable Ukrainian population in American industrial centers.

(Chicago Daily Tribune, June 17, 1931).

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

ПОГОНЯ ЗА СИЛОЮ И МОГУЧІСТЮ.

Вона давна як світ, але сьогодня, зглядно від кінця минулого століття прибрала зовсім інші форми. Люди змеханізували життя й збільшили його темпо. Всякий хоче вигідно жити і нічого не робити. За нього працює машина богато краще.

З моментом удосконалення вибухового мотору пішов великий попит на плинне паливо, а передовсім на бензін. Так як давно його даром викидали, так нині його цінять. Можнаб без перебільшення сказати, що вся боротьба народів нині крутиться коло тої сили, що рухає все життя, коло нафтового, згл. бензинового проблему. Всі природні жерела його вже позанимані. Ніхто не пускає з рук того, що захопив. Прийшлось отже тим, що його не мають, думати, якимбн то чином добути то паливо і уиезалежнитись від сусіда. Над тим думають інжинїри, над тим думають професори, в тому напрямку працюють лябораторії, на це видаються величезні гроші. З другого боку чуємо, що світ терпить на гіперпродукцію нафтових продуктів. Не має для них збуту.

Великий інтерес викликали були спроби проф. Бергіуса в Німеччині видобути нафту з вугілля, цебто перемінити його повністю на плинне паливо. Його підприємства в Райнав і в І. Г. Фарбеиндустрі в Льойна давали надію в 1928 р. на продукцію 70,000 тон штучного бензіну річно. В слідуючих роках продукція мала збільшитись. Захотіли були люде сплавлювати не лише буре вугілля, але й камінне і дятгого побудовано було в Дуісбургу спеціальний довідний завод за 6 мілюнів марок. Якеж було счудування, коли по якомусь часі треба було застановити новозбудований завод, бо він не рентувавсь не через технічні браки, а через конкуренцію природного бензіну. Мимо того одначе всі ведучі підприємства нафтові заключили цього року спільний договір для використовування всіх патентів на виріб штучних плинних продуктів в вугілля.

В останніх часах велике зацікавлення викликали нові спроби Фішера створити штучний бензін з його складників: вуглеця і водня. Вдалтовано для цього новий спробний завод. Ціла справа полягає в тому, щоб відповідною хемічною обробкою довести до створення штучного бензіну з газу, що складається з окису вугля і водня. Таких газів є богато. Їх дає нам тяжка індустрія, при коксуванні і при інших процесах. Теоретично мусить бути якась можливість сполучити ті гази в плин: нафту чи бензін. Будова апарату для перерібки 10 тисяч куб. метр. газу не коштувалаб богато, а він достарчаби 6—7 тисяч тон бензіну. Цей сам Фішер працює рівнож над іншим способом здобування рідкого палива з газів, а саме бензолю з метану, якого так богато відпадає при фабрикації амоняку.

А як бачимо, світ не спить. Працюють над витворенням штучних продуктів, штучної сили, що так її назвемо, щоб бути незалежними. Вскорі мабуть світ унезалежниться від природних продуктів, які й так скоро вичерпаються через величезне їх споживання. Тоді й зникне нафтова горячка, що опанувала ввесь світ в останні часи. Щоб приноровитись до штучних обставин, думають рівнож і над удосконаленням моторів. В авгах зачинають приміняти діасльмотори, що працюють на тяжкому паливі, дальше для літаків стараються також приміняти дізельмотори або сконструювати новий тип мотора для тяжкого паливa. На сьогодня всі спроби вийшли менш-більш вдачно. Треба мати надію, що вони й у практиці окажуться добрими і аж тоді можна буде їх назвати поступом.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА"

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

М. Сурмач з родинною повернув з Европи 19-го т. м. Обїхав цілу Українську Галичину... Пінного ніде не бачив...

Страху перед Лихим на селянині по містах не здавжав. Де приїхав, збиралися селяне купами по 100 до 300, слухали грамофонові рекорди, котрі привіз з собою; грано: Гей, ну, хлопці, до зброї; „За тебе, Україно" і т. п. Люде тішилися, плакали, але ніхто не казав „не грайте, бо в нас не можна". А хвалили: „от Американці гарно співають". Всюди подобали собі найбільше „Гімн Американських Українців".

В кождім селі хотіли купити грамофон для читальні (на жаль я мав лиш один).

Нанїть „пацифікований", котрий ще може ходити, йде дальше і робить свою роботу, котру робив перед пацифікацією, але ще завзятіше, і другі до нього відносяться тепер більше з довірям, як до героя. На запит: ну, а як знов набють, відповідають: „то хай бють, скорше умру". Також просить послати їм в листах часописи, як „Сурмаї і т. п.

Радія по селах не бачив, лиш у Львові, в більшій части з слухавками на вуха, та дістане на таке радіо львівську стацію (польську). Український програмів ще не було у Львові. Раз Поляки просили український хор, щоб прийшов співати, але щоб було все оголошення по польськи і щоб його називати руский хор, але Українці на це не пристали.

У Львові також Українці тримаються бодро, по улицях всюди чути українську мозу, балакають прості люди, що несуть з села свою продавати на ринок і також інтелігенти, котрі переходять, або їдуть на трамваях, часто можна завважити з українською газетою в руці, або читають. Спеціально молодіж львівська, студенти, богато в мазепинках, дівчата в вишиваних сорочках, як здуть, то вже спеціально голосно по українськи балакають, щоб всі знали, хто вони.

В селі Скоморохах, бучацького повіту, всі молодіж належить до „Луг". Як довідалися, що є гості з Америки, всі повбиравдися в „уніформи", хоть за забороненою, вийшли на майдан, щоб показати справи і силу. Тай просили, щоб їх зфотографувати та показати краянам в Америці, що вони не сплять. Надзвичайно всі образовані; на запит, як вони все знають, хоть вищих шкіл не кінчили, то розказували, що вони тепер всі вдома вчаться, що їм не вільно мати більшої кляси як учителя (найбільше можна збиратися девятьом (9) в одній хаті, то вони і так роблять. Що вечера збираються по 9 в іншій хаті, і один читає лекції з історії, другий з географії, третій з природи або рільництва і тим способом всі образовуються, один вчить другого і тим способом майже ціле село стало образованим. Може є всего 200 нумерів, а мають кооператину, читальню, касу, і почали ставити свій Народний Дім.

Ціла за перевіз ніде не платив. До краю завіз фонограф і 50 рекордів. З краю набрав гуцульських виробів, диванок, полотно, мід, грибів, і цукорків української фірми „Фортуна Нова"; всього на яких 200 долярів, ані цента ніде не платено. Всюда переглядають, все їде під ціль, але треба вміти, як показувати і як казати, то все буде добре.

Хто іде до краю і хоче дістати добрі інформації, як і що там везти, хай напише або зайде до Сурми, дістане все даром.

УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛЬНІ ТОВАРИСТВА, КЛЮБИ, ОРГАНІЗАЦІЇ,

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ І СТАРШІ СВІДОМІ УКРАЇНЦІ, ЧИ ВИ ПОДБАЛИ ВЖЕ, ЩОБ НЕ ЛИШЕ СОБІ НАБУТИ, АЛЕ И В АМЕРИКАНСЬКІ БІБЛІОТЕКИ, ТОВАРИСТВА, КЛЮБИ, ГАЗЕТИ И АМЕРИКАНСЬКИМ ПОЛІТИЧНИМ ТА КУЛЬТУРНИМ ДІЯЧАМ ПЕРЕДАТИ КНИГУ:

POLISH ATROCITIES IN UKRAINE

Ця книга на 520 сторін друку, в якій зібрані документи й факти не лише про польську „пацифікацію" Галичини, але й взагалі про польську окупацію українських земель та переслідування Українців і нищення їх організацій, інституцій, преси й т. п.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ, ЩО ЗАСІДАННЯ ЛІГИ НАЦІЙ В ВЕРЕСНІ БУДЕ РОЗГЛЯДАТИ СПРАВУ СТАНОВИЩА УКРАЇНЦІВ У ПОЛЬЩІ!

Маємо до того часу поінформувати американський загал про українсько-польські взаємовідносини й прихилити його симпатії на українську сторону, щоб знайти моральну підтримку того загалу, коли Українці звернуться до нього в відповідний час.

КНИГА POLISH ATROCITIES IN UKRAINE

довершить ту роботу, яку ми започаткували своїми вічами та протестаційними демонстраціями, що так славно відбулися в Америці на поклик Обєднання.

КНИГА POLISH ATROCITIES IN UKRAINE

КОШТУЄ ДВА (2) ДОЛЯРИ. Для Товариств і Організацій, що купують для роздачі Американцям, опуст.

Негайно замовляйте книжки від:

"OBYEDNANYE,"

P. O. BOX 122, HUDSON TERMINAL, NEW YORK, N. Y.

ЦІНА КОРАБЕЛЬНИХ КАРТ ДЛЯ ПРОГУЛЬКОВЦІВ

ЗНИЖЕНА

ЗЕМЛЯКИ! ХТО З ВАС МАЄ НАМІР:

1. **Виїхати до краю й вернути без перешкоди;**
2. **Вишукати назву корабля, котрим приїхав до Америки;**
3. **Вислати гроші в ДОЛЯРАХ до краю;**
4. **Полагодити яку небудь справу, то є: продати, купити грунт, відобрати довг, зробити контракт, скрипт, повіковість, і т.ін.;**
5. **Купити, продати або замінити дім за бізнес або фарму, або протитивно,**

то прошу з повним довірям відносити особисто або листовно до знаної звиш 20 літ фірми: 79

T. J. HRYCEY & CO.

329 S. 4-th STREET, PHILADELPHIA, PA.

TELEPHONE: LOMBARD 25-93.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Phone: Main 5720.

O. E. MALISKY,
УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ
512 Society for Savings Building,
CLEVELAND, OHIO
Вечерами: 2191 Professor Street.
Phone: Atlantic 2054.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
153 AVENUE B,
NEW YORK, N. Y.
(межи 9. і 10. ул.)
Tel. ALGONQUIN 4-8625.
Урядові години: рано від 10 до 11, ввечір від 6 до 8, а в неділю після умови.

Dr. SIMON BLOOM,
Спеціяліст від уший, носа і горла.
1830 SHERIDAN AVE., NEW YORK.
Години офісові: 9—11 рано.
Телефон горла міста: Allegheny 5-5823
83 EAST 7th ST., NEW YORK, N. Y.
Години офісові: 1-2 попол., 6-7 веч.
Телефон долина міста: Orchard 2-2940

DR. M. SMITH
переніс свій офіс під число
9 LIVINGSTON PLACE,
NEW YORK CITY
pir 16th Street (ч. 318 East)
напроти нового шпиталю межи 1st Ave. і Stuyvesant Park.
Telephone: Stuyvesant 5760.

Phone: Brunswick 7187.
АДВОКАТ
Б. ПЕЛЕХОВИЧ
2300 WEST CHICAGO AVE.,
CHICAGO, ILL.
Практикує у всіх судах, займається переведенням обстрахів, виготовляє контракти купна і продажі; переповаджує спадкові справи; полагоджує старокрайові патентові і прочі справи.
ТЕЛЕФОН БУ 1 ШКАГО

ФАРМИ НА ГОДІВЛЮ КУРЕЙ.
240 АКРІВ, 170 акрів орної земи, 50 лісу, 20 пасовиска, 9 сади. Близько міста, школи і школи, 2 доми: 12 і 8 кімнат. 5 другі будинки, забавлю, молочня на кукурудзу, вода в домах і барні, 30 корів, 1 бугай, 2 телиці, 4 коні, 36 курей, 6 акрів томатів і 2 акри бульби, 25 акрів кукурудзи, 50 тон сіна, 20 возів вівса, вся машинерія, пів тонових трок, трактор, жатвиця все разом коштує тільки 7 пудів, 4 пили, 5 возів, 1 бочка. З живими до купення, упряж на 3 коні, вся ціла тульна. Ціна $15,500, моргіджа $8,500.
175 АКРІВ, 20 акрів ліса, сад, пасовиска, вигоне пасовиска, дім 8 кімнат, комора, 2 стодоли, 6 других будинків, 20 акрів зимової пшениці, богато вівса, пшениці і кукурудзи, 2 пів милі до міста, близько школи і церкви. Ціна $7,500, половина готівкою. 1814
Маємо всякого роду фарми від 2 до 30 акрів, які надаються на молочарство і продаж курей.
PH. D. FILANOVSKI,
535 E. 6th St., Room 12, 2 floor front,
New York, N. Y.

ФАРМА 90 АКРІВ
рілна і добра земля, 2 коні вартости $500, 6 корів, 4 беброси, 4 кізки, 125 курей, вся машинерія, 5 акрів бульби, 7 акрів фасолі, 18 акрів вівса, ячменю і кукурузи, 30 акрів сіна, сад і 15 акрів ліса. Ціна $3,000, готівкою $1,500.
S. MORANKY, Notary Public,
Box 147, Bath, N. Y.

ASBESTOS ROOF SHINGLES

Оббиваємо дахи і ніші домп на 12-ох сячні сплати.
Матеріял і робота першої класи.
Роботи приймаємо на сцілих Нью Йорк і Нью Джерзи.
WM. WENGER.
198 Broadway, New York, N. Y.
Tel. Cortland 7-4887.

666
ПЛИН або ПАСТИЛЬКИ
усуває біль голови і непральпю в 30 мінутах, здержить простуду в одним Дни, малярію в 3-ох днях.
666 МАСТЬ на простуду у дітей.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
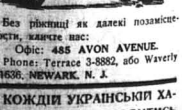
ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
Tel.: Orchard 4-2568
NEW YORK CITY
129 E. 7th STREET,

ПЕРШИЯ УКР. ПОГРЕБОВИЯ ЗАКЛАД В НЮАРКУ І НА ОКОЛИЦЯХ.
Ми робимо гарні похорони
ПО $150
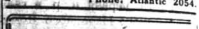
Без рїжниці як далеко позамісцевости, кличте нас:
Офіс: 485 AVON AVENUE.
Phone: Terrace 3-8882, або Waverly 2-1636. NEWARK, N. J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАНОВІ ЗВІРЯТА. (51)

Що сталося з тими людьми, яких він лишив на пароплаві? Може вони покинули його й десь утікли геть? Оглянувшись назад, Роков побачив на березі звірята Тарзана. Знову страх погнав його вперед з човном, бо він думав, що можливо ці звірі знайдуть спосіб гнатися за ним і на воді. Неспокійний і стурбований він відплив до „Кінкейд," де спускалася з нього мотузяна драбинка.

—o—

Не встиг Роков вилізти вгору дві стопи, як почув жіночий голос, що застерігав його не лізти далі. Підвівши очі вгору, він побачив направлену на нього рушницю. Пізнавши ту, що там була з рушницею, він почав просити прощення й дозволу вилізти на пароплав. То була Джейні Клейтон. Вона не відповідала нічого на прохання Рокова, а далі поперджувала його, що коли він зробить хоч незначний рух угору, вона буде стріляти.

Як Джейні попала на пароплав? Днями й ночами Джейні плила по річці вниз течії, після того, як вирвалася з рук Рокова. Була ніч, коли вона опинилася на морі й на обрію побачила корабель. Серці її наповнилося радістю й надією, що тепер вона буде врятована. Та коли ближче підплила, вона зі страхом побачила, що це був „Кінкейд". Пізно вже було повертати назад. Змучена, вона вже не зможе гнати далі човна, а тому рішилась здатися на ласку залоги пароплава.

—o—

Вона була здивована, що жадної живої душі не було на пароплаві. Джейні обережно обходила ввесь поклад пароплава, шукаючи слідів його залоги. В руках міцно тримала свою рушницю, готова кожної хвилини боронитися. Нарешті вона знайшла причини спокою на кораблі. В передньому переділі пароплава сиділи й лежали моряки, які були пяні так, що не могли здавалося рухатися. Джейні почала обдумувати, що тепер робити?

—o—